

Saksfremlegg

Høring - regional plan for kulturmiljø i Trøndelag 2022 - 2030

Arkivsak 21/12058

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Formannskapet i Trondheim kommune vedtar følgende høringsuttalelse til Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag 2022-2030:

1. Formannskapet i Trondheim kommune ser positivt på at det er laget en regional plan for kulturmiljø i Trøndelag.
2. Trondheim kommune er i gang med å lage ny kommuneplan. Forslag til nye regionalt viktige kulturmiljø må først vurderes gjennom kommuneplanarbeidet. De kan ikke tas inn i regional plan før de er konsekvensutredet og vedtatt. Styring av arealbruk ligger innenfor det kommunale selvstyret og vurderinger av nye områder må følge en kommunal planprosess. Arbeidet med å fastsette avgrensning, bestemmelser og/eller retningslinjer for regionalt viktige kulturmiljø må ivaretas av den enkelte kommune.
3. Dersom det skal tas inn nye områder i regional plan for kulturmiljø, må dette kun være de områdene som allerede ligger i gjeldende kommuneplan som viktige kulturmiljø og som vurderes å ha regional verdi.

Saken gjelder

Fylkestinget i Trøndelag vedtok 29. april 2021 å sende *Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag 2022-2030* på høring. Høringsutkastet og etter hvert hørings svarene m.v. finnes på nettsiden [Regional plan for kulturmiljø](#). Høringsfristen er 1. oktober 2021.

I høringen ønsker Trøndelag fylkeskommune spesielt tilbakemelding på:

- Vil planen bli et nyttig verktøy for kommunens og andre myndigheters virksomhet og planlegging?
- Er mål og retningslinjer relevante og forståelige?
- Vil planen bidra til en felles retning og mer samarbeid?
- Vil planen bidra til mer forutsigbarhet i plan- og byggesaksbehandlingen?
- Hvilke satsinger med tiltak og aktiviteter mener dere bør inn i handlingsprogrammet for at vi sammen kan nå mål i planen?

Fakta

Regional plan for kulturmiljø skal gi føringer for en regional kulturmiljøpolitikk for Trøndelag. Planen erstatter de to eldre kulturminneplanene Handlingsprogram for kulturminnepolitikk i Nord-Trøndelag, og Regional plan for kulturminner i Sør-Trøndelag 2013 – 2017 (21). Planen er avgrenset til faste kulturminner, kulturmiljø, kulturlandskap og fartøy, uavhengig av om de har formelt vern eller ikke. Disse kulturmiljøtypene sees i

sammenheng med kulturarvfeltet for øvrig, slik som forvaltning av løse kulturminner (gjenstander), immaterielle kulturminner og dokumentarv.

Til planen hører et handlingsprogram som fylkeskommunen ruller annethvert år, og rapporterer på årlig. Begrepet kulturmiljø er fra 2020 innført som en samlebetegnelse for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap.

I plan- og byggesaker har Sametinget og fylkeskommunen fått ansvaret for å fremme klage og innsigelser når forslag til arealplaner og byggesaker kan komme i konflikt med vesentlige regionale, nasjonale eller internasjonale kulturmiljøverdier. Det er kun Sametinget og fylkeskommunen som har fått dette ansvaret på regionalt nivå, mens Riksantikvaren har det på statlig nivå. Regional plan for kulturmiljø fører ikke med seg en utvidelse eller endring av klage- og innsigelsesadgangen, men planen vil være et dokument som tydeliggjør kulturminneverdiene og sørger for at informasjonen om dem er lett tilgjengelig på et tidlig tidspunkt. Dette gir forutsigbarhet for tiltakshavere og kommunene.

Regional plan for kulturmiljø skal:

- gi veiledning og tydelige føringer om regionale kulturmiljøverdier og interesser
- samordne ressurser og virkemidler blant aktuelle aktører og fremme felles satsinger
- ta opp kommune- og sektoroverskridende problemstillinger og fremme løsninger
- avveie nasjonale og internasjonale føringer og forventninger

Tema for planen:

- Regionale verdier og kunnskapsformidling
- By- og stedsutvikling
- Håndverk og materialproduksjon
- Klima
- Opplevelsesnæringer
- Kulturmiljø, fellesskap og demokrati

For Trondheim er det tatt inn flere områder i oversikten over regionalt og nasjonalt verneverdige kulturmiljø, kulturlandskap og fartøy. I oversikten under står alle områdene som ligger i Trondheim kommune:

Områder fra eksisterende lister og oversikter:

- Hallsetheimen kulturmiljø med seminarplassen - Regional plan for kulturminner (STFK)
- Herregårdslandskapet på Lade - Regional plan for kulturminner (STFK) og NB!-område
- Jugendbebyggelsen i Trondheim - Regional plan for kulturminner (STFK)
- Bryggerekkene i Trondheim (inkl kanalen og Nidelva) - NB!-område
- Kalvskinnnet - NB!-område
- Sanden og Løkka-området - NB!-område
- Midtbyen - NB!-område
- Møllenberg - NB!-område
- Bakklandet - NB!-område
- Voldsminde - NB!-område
- Øvre Rosenborg - NB!-område
- Kronprins Olavs Allé - NB!-område
- DORA-området - NB!-område
- Gløshaugen - NB!-område
- Singsaker, øvre og nedre allé - NB!-område
- Marinevold (Skitbyen) - NB!-område

- Lerkendal - NB!-område
- Lademoen - NB!-område
- Kristiansten/Fetningsbyen - NB!-område
- Domkirkeområdet - NB!-område
- Munkholmen - Fredet § 22a kulturminnelova
- Persaunet leir - NB!-område
- Ila - skolemiljø - NB!-område
- Trondheim havn, hjemmehavn for mange fartøy - Fartøy på verneliste

NB!-område refererer til Riksantikvarens NB!-register som definerer utvalgte historiske byområder hvor det må vises særlige hensyn i forbindelse med videre forvaltning og utvikling. Det er en liste over kulturmiljøer i byer og tettsteder i Norge som har nasjonal interesse. Målet er at registeret skal bidra til at de eksisterende kulturmiljøene i byene blir tatt vare på og brukes som en positiv ressurs i forbindelse med endring og utbygging.

Nye områder i Trondheim som er tatt inn i oversikten i forslag til regional plan:

Brungmarka/Eidstuområdet - unikt landskap - NY

Typisk setervoll i skogen. Dype ravedanninger i landskapet, som er helt spesielt preg for Klæbu. Skaper små landskapsrom.

Kolstad/Saupstad (med Huseby og Flatåsen) NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

"Den hvite by", den største samlede boligutbyggingen i Trondheim, som startet på slutten av 1960-tallet. Epokegjørende ved sin løsning av trafikken.

Ellefsens veg - NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

Villaområde, hovedsakelig bygget ut på 1960-tallet; inneholder en unik samling av noen av Trondheims arkitektonisk beste boliger fra etterkrigstiden.

Rotvoll Øvre og Nedre - NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

To av de gamle storgårdene øst for byen, begge med delvis vel bevarte gårdsanlegg. I tillegg et intakt og godt bevart sinnssykehusanlegg fra 1870-tallet.

Nedre og Øvre Leirfoss kraftstasjoner med omgivelser - NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

To godt bevarte kraftanlegg fra elektrisitetens «barndom» i Trondheim (tidlig 1900).

Øvre Elvehavn - NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

Det andre og viktigste av Midtbyens bryggemiljøer; eldste bygninger som fremdeles står er fra første del av 1700-tallet. Miljøet konstituerer sammen med elveløpet og bryggemiljøet på Bakklandet et av de aller viktigste kulturmiljøene i Trondheim overhodet. Det har også stor nasjonal betydning.

Nedre Elvehavn - NY - regionalt viktig miljø i KPA i Trondheim, underrepresentert tema.

Skipsverkstedsmiljø fra 1880- og 90-årene; mange av de opprinnelige verkstedbygningene er tatt vare på. I løpet av de siste par tiår transformert til moderne sentrumsmiljø, der de gamle bygningene spiller en viktig rolle.

Bymarka i Trondheim - NY - Unikt bevart takmark, kulturlandskap, underrepresentert tema

Bymarka og historisk bruk, med arkeologiske spor, som takmark, markagårdene (eks. Lavollen - Tunga - Tempervollen, Elset - Onsøyhaugen, Sørem) og friluftsliv.

Jødisk kulturmiljø - spesifiseres i samråd med Jødisk museum - NY - underrepresentert nasjonal minoritet

To mulige tilnærminger til jødisk kulturmiljø: Geografisk eller tematisk.

Konsekvenser av planen

Retningslinjene i den regionale planen er at nasjonalt og regionalt viktige kulturmiljø skal sikres i kommune- og reguleringsplaner. Kommunene skal kartlegge og verdivurdere lokalt viktige kulturmiljø i plan, og de skal vurdere å sikre disse i kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. Hensynene som skal ivaretas tilpasses hvert enkelt kulturmiljø og innarbeides i kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner med bestemmelser og/eller retningslinjer. Alle de nye områdene i Trondheim må vurderes i forbindelse med igangsatt arbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel.

Konsekvenser for klima og det ytre miljø

Saken har ikke konsekvenser for klima og det ytre miljø på nåværende tidspunkt.

Konsekvenser for verdiskaping og næringsutvikling

Saken omhandler forvaltning av kulturmiljø i regionen og har i seg selv ikke konsekvenser for verdiskaping og næringsutvikling, men oppfølging av mål og retningslinjer lokalt vil kunne ha konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser for kommunen

Regional plan for kulturmiljø har ingen økonomiske konsekvenser for kommunen.

Kommunedirektørens vurdering og konklusjon

Kommunedirektøren ser positivt på at det er laget en regional plan for kulturmiljø i Trøndelag. Mange av områdene ligger allerede inne i gjeldende kommuneplan.

For Trondheim er det foreslått ni nye områder. Byantikvaren har bidratt med faglige vurderinger. Flere av områdene som er foreslått i regional plan er allerede hensynssoner i gjeldende kommuneplan. Når kommuneplanen skal revideres skal det vurderes om noen skal endres eller om det blir lagt inn nye hensynssoner.

Regional plan skal omfatte kulturmiljø av regional betydning. Kommunedirektøren mener at det ikke vil være riktig å forskuttere nye hensynssoner, ved å ta dem inn i regional plan på nåværende tidspunkt, før ny kommuneplanens arealdel. For planprosessen sin del bør områdene som ikke er merket som viktige kulturmiljø i gjeldende kommuneplan avvente kommunal saksbehandling, utredning og vedtak. Styring av arealbruk ligger innenfor det kommunale selvstyret og vurderinger av eventuelle nye områder bør derfor følge en kommunal planprosess. Arbeidet med å fastsette avgrensning, bestemmelser og/eller retningslinjer for regionalt viktige kulturmiljø må ivaretas av den enkelte kommune.

Regional plan er viktig med tanke på samarbeid om prosjekter mellom kommunen og fylket i utvalgte kulturmiljø. Byantikvaren har tidligere fått tilskudd til både bryggeprosjekt og veiteprosjekt. Det er naturlig å anta at det vil bli flere slike samarbeidsprosjekter om

TRONDHEIM KOMMUNE

regionalt viktige kulturmiljø. Det er viktig at slike satsingsprosjekter blir tatt inn i handlingsplanen.

Kommunedirektøren i Trondheim, 17.9.2021

Einar Aassved Hansen
byutviklingsdirektør

Elise Nordskog Sangereid
byplanlegger

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Høringsbrev

Vedlegg 2 - Planbeskrivelse for regional plan for kulturmiljø

Vedlegg 3 - Handlingsplan for regional plan for kulturmiljø